

Částečné úvazky, práce z domova a důraz na odbornost. ZČU chce dál zlepšovat podmínky žen ve vědě

8.2.2024 - Andrea Čandová | Západočeská univerzita v Plzni

Mezinárodní den žen a dívek ve vědě, který připadá na 11. února, připomíná úspěchy i úskalí, se kterými se vědkyně potýkají. Západočeská univerzita v Plzni (ZČU) ve svém Plánu rovných příležitostí na období 2022-2024 sleduje zastoupení žen a dívek napříč univerzitou, zavedla pravidelný monitoring dat, která dále posuzuje. I díky nim může zlepšovat postavení žen a dívek ve vědě. Od Nového roku se tématu věnuje i ombudsman ZČU.

Zkušenosti žen a dívek ve vědeckém prostředí jsou různorodé. Zatímco některé žádné rozdíly mezi muži a ženami v akademickém prostředí nepozorují, další se setkávají s diskriminací a nepochopením.

Profesorka Ludmila Kučerová z Fakulty strojní ZČU je specialistkou na materiálové inženýrství. V laboratoři, kterou vede, se zabývá například problematikou zpracování a charakterizace ocelí vyráběných konvenčními způsoby i aditivními technologiemi nebo možnostmi ukládání vodíku v kovových materiálech.

Na konferencích, kam vyjíždí reprezentovat ZČU, se pravidelně pohybuje v téměř výhradně mužském prostředí. *„Nejvíc by ženám a dívkám ve vědě pomohlo, kdyby se gender vůbec neřešil. Řešme raději schopnosti a odbornost každého člověka. Musím ale říct, že univerzita je pro holky v technice dobrá volba. Je tu možné mít částečné úvazky a pracovat z domova,”* říká profesorka z Fakulty strojní ZČU.

Docentka Lucie Rohlíková působí na Fakultě pedagogické ZČU jako didaktička. Zaměřuje se na využívání moderních technologií ve výuce, e-learning a distanční vzdělávání a je i členkou celorepublikové platformy, jež představuje umělou inteligenci jako nástroj pro využití ve výuce. Ženy ve vědě vnímá jako nezastupitelné, a to proto, že se na svět a problémy dívají z jiného úhlu pohledu než muži.

„Je potřeba neustále hledat cesty, jak ženy ve vědě podpořit v harmonizaci osobního, rodinného života. Jsem ráda, že naše společnost postupně odstraňuje bariéry a nemusíme čelit takovým problémům jako ženy, které v roce 1909 poprvé slavily Mezinárodní den žen,” myslí si vědkyně.

Jenže podle Lenky Strnadové, politoložky z Fakulty filozofické ZČU, která se tématu rovnoprávnosti žen dlouhodobě věnuje, se často o nerovném postavení žen a dívek ve společnosti mluví v jakýchsi zamlžených pojmech, které umožňují předstírat, že takové problémy neexistují. *„Prvotní bariérou je rodinné prostředí, které často výrazně nepodporuje vědeckou kariéru dívek a později i odrazuje ženy-matky od špičkové kariéry ve vědě. Další okruh problémů se týká dynamiky vztahů mezi studujícími i na pracovišti, přetrvávajícího sexismu i nedostatečné flexibility a pochopení ze strany nadřízených,”* vysvětluje.

Lenka Strnadová popisuje situace, které jako vědkyně musela mnohokrát řešit. *„Jako pracující matka desetiměsíční dcery jsem si po cestě z přednášky domů vyslechla i dobře míněný postesk, že se mám, že si mohu jít domů užít odpočinek s dcerou, když ostatní musí trávit náročné hodiny v práci,”* říká. Individuální aktivismus žen zatím podle ní přispěl jen k pomalé změně: *„Změna dle mého názoru*

musí vycházet od institucí, není dosažitelná čistě zdola. Je třeba silných vědeckých a univerzitních autorit, v dnešní době v Česku většinově mužů, kteří tuto institucionální a normativní změnu prosadí a stanou se jejími aktivními hybateli.“

Jako institucionální posun k lepšímu vítá Lenka Strnadová zavedení role ombudsmana na ZČU. Tomu mohou nově od ledna zasílat podněty k řešení jak studující, tak lidé z řad zaměstnanců univerzity.

Právě ombudsman Petr Šimon také dostal na starost vyhodnocování naplňování Plánu rovných příležitostí. Ve zprávě za rok 2022 například stojí, že mezi akademiky na Fakultě aplikovaných věd a Fakultě elektrotechnické tvoří ženy méně než pětinu. Nejvyšší podíl žen byl na Fakultě zdravotnických studií a Fakultě pedagogické. Na žádné z fakult netvoří ženy více než 60 procent vyučujících. Na úrovni docent/ka nebo profesor/ka jsou na ZČU ženy zastoupeny pouze 16 procenty.

„ZČU se Plánem rovných příležitostí zavázala připravit koncepci sladování osobního a pracovního života, která navrhne kroky vedoucí k rovným podmínkám pro akademičky a vědkyně, ale také pro akademiky a vědce na rodičovské dovolené. Jedná se například o možnost práce z domova, zavedení dětských koutků nebo dětských skupin. První taková skupina, tzv. Hlídkárna, byla otevřena v roce 2023 v prostorách ZČU v Jungmannově ulici,“ popisuje ombudsman Petr Šimon, který zprávu za rok 2023 teprve připravuje.

Důležitým opatřením je podle něj také zohlednění kariérní přestávky rodičů při hodnocení kariérního růstu nebo vytvoření adaptačního procesu po návratu z mateřské či rodičovské dovolené. *„V druhé polovině tohoto roku začneme připravovat Plán rovných příležitostí na období 2025-2027. Budu usilovat o to, aby tento plán obsahoval ještě více konkrétních opatření, která podmínky pro vědkyně a akademičky narovnají,“* doplňuje ombudsman.

<https://info.zcu.cz/clanek.jsp?id=6110>